

Natuurbehoud en recreatie IV

Het artikel van de heer Willems, Natuurbehoud en Recreatie (Natura, februari/maart 1968, blz. 26/28) geeft wel aanleiding tot commentaar, maar geeft mij bovenal de aanleiding om de aandacht te vestigen op de interessante en leerzame brochure 'Mens en Natuur in de gematigde zone', uitgegeven door de Voorlichtingsdienst van het Ministerie van Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk Werk. Zoals de ondertitel zegt, geeft dit boekwerkje 'Beschouwingen en Verslagen naar aanleiding van de Wereldconferentie der Internationale Unie voor het Natuurbehoud, gehouden te Luzern van 25 juni tot 2 juli 1966.

Vooraf het eerste thema van deze conferentie - over de ecologische consequenties van recreatie en toerisme voor het milieu - sluit goed aan bij de punten die de heer Willems aan de orde stelt.

Op de conferentie ging men er van uit dat het snel groeiende toerisme zich zo sterk richt op de natuur, dat dit toerisme in zijn vele vormen de natuur, die men juist opzoekt om ervan te genieten, vernietigt. Deze roofbouw op de natuur moet voorkomen worden. Maar het is ook niet mogelijk - uitzonderingsgevallen daargelaten - om de natuur te beschermen door deze geheel ontoegankelijk te maken voor de mens. De mens moet in aanraking kunnen komen met de natuur, omdat men de publieke belangstelling nodig heeft om tot duurzame bescherming te geraken. Dat contact van de mens met de natuur moet echter in goede banen geleid worden om schade aan die natuur te voorkomen. Deze schade kan velerlei vormen aannemen. In de eerste plaats erosie, vervuiling, brandgevaar, beschadiging van de vegetatie en versterking of verdwijning van de fauna, alleen al door de aanwezigheid van de mens. Gaat de mens in de natuur ook tot activiteiten over, die vaak een langer verblijf op één plaats en een intensiever gebruik van de ruimte ten gevolge hebben, dan treedt veelal grotere schade op dan in het eerste geval. Worden er tenslotte ook nog voorzieningen aangebracht, wat veelal een nog grotere toeloop ten gevolge heeft, dan zijn de directe, maar ook de indirecte, gevolgen veelal desastreus voor de natuur.

Op de conferentie was men het erover eens dat het toerisme en de openluchtrecreatie in de natuur onmisbaar zijn voor het menselijk geluk en dat zij moeten worden bevorderd.

Als praktische maatregelen om een en ander in goede banen te leiden werden genoemd: bestemmingsplannen, inrichtingsplannen, beheer, opvoeding en voorlichting en wetenschappelijk onderzoek. Dit alles komt er op neer dat er gezocht moet worden naar differentiatie in het gebruik van de natuurterreinen, of - zoals het ook veelal genoemd wordt - zonerings. Hierbij zal voor bepaalde activiteiten of voorzieningen ook de omgeving van het eigenlijke natuurgebied betrokken moeten worden.

Om nu terug te komen op het artikel van de heer Willems.

Veel daarin komt overeen met hetgeen in de genoemde brochure aan de orde komt (voorlichting, opvoeding, beheersmaatregelen, wetenschappelijk onderzoek). De zeer algemeen gestelde verbodsbepalingen echter niet. Het verslag van de conferentie laat zien dat het probleem daarvoor toch te veelzijdig en te gecompliceerd is. Ik meen dat ook hierbij juist de differentiatie en de zonerings gehanteerd moeten worden, waarbij plaatselijk deze bepalingen zeer zeker op zijn plaats zijn.

Op drie vragen van de heer Booy (Natura, april 1958, blz. 71) nog even de volgende reacties:

1. Misschien zijn er in een zonerings-plan voor een natuurgebied terreinen aan te geven